

D. T. O. M. A.

Collegij Ethici

DISPUTATIO SEXTA

DE

FORTITUDINE

In Regiâ universitate CHRISTINÊâ Aboënsi,

P R E S I D E

M. MICHAELE O. VVEXIONIO

Jur: Pol: & Hist: Profess: publico celeberrimo

Præceptore ac promotore ætatèm
colendo honorando.

R E S P O N D E N T E

OLAO JEREMIE NORCOPIA

Ostro-Gotho.

Publico examini submissa ad diem 3. Iunij.

Anni æræ Christiæ 1648.

ss(o)ss

A B O E.

Excudebat Petrus Wald/ Acad. Typogr. 1648.

Verlag des Verlags Buchhandlung, J. J. Neumann, Neudamm, 1844.

A B O M.

111

Publico examini submissa ad diem 8. Iulij.
Anni erae Christianae 1844.

DE MICHAELE VVEXIONIO

RECTORIS

Præceptore ac promotore atque
colendo honorando.

jur: Pol: & Hist: publico celebrantur

M. MICHAELIS VVEXIONIO

P R Æ S I D E

In Regni universitate CHRISTIANA Aboens.

F O R T I T U D I N E

DISPUTATIO SEXTA

Collegij Aboens

D. Y. O. M. A.

COLLEGIUM ETHICUM
DISPUTATIO SEXTA

De

FORTITUDINE

Respondente OLAO JEREMIE Norcopiâ Ostro-Gotho.

THESIS I.

Quoniam, ut in principio superioris disp. monitum, quintum præceptum non tantum vitâ proximi quoquo modo lædere prohibet, verum etiam eandem nostramq; propriam defendere mandat, assentientibus etiam Theologis Dn. Chemnitio, Dieterico &c. Quod absq; fortitudine expediri nequit, de eâ igitur etiam sub hoc eodem præcepto agendum.

2. Fortitudinem dari manifestum est. De ejus homonymiâ in fascic. controv. egimus: Derivatio seu Etymologia, si qua quærenda, non incommodè à ferendo, dicitur: plus namq; in ferendo, quod sapius requiritur, quàm ferendo, quod rariùs, consistit. Etiam in statu integritatis locum habuisse, Sup. disp. 5, th. 8, probatum fuit.

3. Est autem Fortitudo (δύσθετα Græcis, sicuti nominatib. Manhaftigheet quod in viris maximè requiritur) Virtus Ethica in audendo, aut metuendo & tolerando decentiam atq; modum servare docens. Quæ secundum varia objecta variè dispescitur. Siquidem non tantum & hujus, veluti etiam aliarum virtutum, obiectum aliud internum, videlicet metus mali atq; fiducia boni; aliud externum, illæ ipsæ res scilicet quæ fiduciam gignunt aut timorem

venem inculiunt, qualia pax, honor, divitiæ, mors, paupertas, oppressio &c. Mala isthæc quæ metum inferre solent variorum generum esse deprehenduntur.

4. Et imprimis *bipartitò* malum dispescitur, quod aliud sit *inhonestum*, aliud *triste*. Malum inhonestum, *Theologus malum culpa* dicitur, est quodvis vitium, peccatum & turpitudine nostro facto admittitur, quod quidem per se huc non spectat, nec fortitudinis objectum esse potest. Qui enim mala inhonesta, seu turpia animosè aggreditur, ipse turpis & vitiosus est non virtuosus. Mala verò *tristia* (*Theol. pæne*) sunt quævis adversa, molesta & graves casus; ut morbus, paupertas, mors, contemptus, persecutio &c. quæ huc spectant.

5. Sunt tamen & hæc non uniusmodi, alia enim *mala tristia* sunt *utresq; àv' ὑποτακτα*, ut loquitur philosophus, id est *Supra humanam conditionem*; Quæ scilicet ab homine sustineri nequeunt, & in quibus adeundis nulla honestas cernitur; Utpote, si quis fulminibus se sponte obiciat, inundationes, incendia & similia pericula effugere atq; evitare cum possit, non auret &c. Alia verò *κατὰ τὴν ὑπότακτον* quæ ab homine laudabiliter sufferri possunt ac debent, quod in illis fortiter ferendis honestas eluceat; Qualia sunt mortis pericula pro salute patriæ, suorumve defensione &c. *Hæc igitur sunt fortitudinis objecta, illa non aequè.*

6. Inter isthæc *mala tristia* quæ humanas vires, rectè adhibitas, non superant quædam *leviora* sunt quædam *graviora*; *illa* sunt quæ terrent quidem & infestant, faciliùs tamen tolerantur, ut iactura divitiarum, leviores iniuriæ, tres amicorum casus &c. *Hæc*, magis terrent & difficiliùs perferuntur; Ut mors, membrorum dilaceratio; ita palpebræ M. Atilio Regulo resectæ &c. Alia deinde pericula in *publicis muneribus* atq; *officiis* constitutis impendent. Idq; vel in *Militia*

litiâ seu bello, unde *Fortitudo bellica & militaris seu castrensis*, quâ quis contra hostes publicos fortiter pugnat, *alia togata & civica seu urbana* Cicer. offic; quâ in publicis negocijs togatis magna pericula & discrimina honestatis causa fortiter addeuntur atq; decenter sustinentur. *Alia deniq; privata* vel in *œconomiâ* dum adversa & difficultates ibi occurrentes fortiter superantur; Vel deniq; *injuria, divitiâ, & cætera mundana*, quorum præsentia vel absentia Vulgus affligere solet, fortiter feruntur aut spernuntur. *Quæ fortitudo philosophica dicitur.*
Et hinc tot fortitudinis species.

7. Inter omnes verò eminet *bellica* seu *martialis fortitudo* quæ omnibus non contingit. Cæteræ autem & privata potissimum species facilius etiam apud infimos inveniri possunt. Illa verò sublimis fortitudo, ad heroicam virtutem proximè accedens, eorum est qui in luce reip. versantur; & ipsius Magistratus; *Cui dulce & gloriosum est pro patriâ oppetere.*

8. Trita insuper est distinctio inter *Fortitudinem apparentem* seu *non veram & veram*; *Apparentis fortit.* s. q. species Arist. lib. 3. Ethic. Nicom: c. 8. recenset: 1. *Politica* quæ in defensione patriæ urgentibus legibus, præmio sicut panis, exercetur; 2. *Experientialis* seu *experimentalis*: experientia enim animosos reddit eos qui antea periculis interfuerunt. Et Cic. lib. 2. *Tusc. quest.*; *in exercitatum militem mulieri comparat.* 3. *Fortitudo iracundia*, quæ sæpè facit ut inermes armatos adorianur; *est enim ira cos fortitudinis*, juxta vulgatum. 4. *Fortitudo propter spem* dicitur, cum spe victoriæ pericula confidenter addeuntur, Et 5. demùm *Fortitudo ex ignorantia*, eorum qui periculorum ignari animosè adversus hostem progrediuntur; *Imperitia enim interdum audaciam adfert.* Vera au-

tam fortitudo est quæ quibus publicæ utilitatis & potissimum honestatis gratia
pericula adit & adversa sustinet: Quæ supra descripta fuit.

9. Extrema Fortitudinis satis etiam manifesta; ni-
mirum in excessu audendo, audacia & metus vacuitas,
sicut excessus metuendi meticulositas, qui audendi de-
fectus est. *Audacia* quævis pericula adire syadet, etiam in
quibus nulla vel honestas, vel publica, imò interdum nec
privata, utilitas cernitur; *Metus* autem quævis pericula
& adversa turpiter fugit, neq; *utilitatis publicæ* neq; *honestatis*
& *existimationis* rationem habens. Et hæc ad fortitu-
dinis declarationem; Nunc quæstiones circa eandem breviter decidemus.

10. Quæstio 1. se se offert, *An fortitudo sit virtus?* Aff.
Sed opp. *Virtus moralis omni homini competit; Fortitudo nõ*
omni homini cõpetit E. *Fortitudo nõ est virtus moralis*, Maj prob.
Virtus quippe neminẽ excludit, nec censũ nec sexum recipit
aut excipit; Min: prob. *Fortitudo nõq; a calido & sicco tem-*
peramento, compacto, solido ac spirituosio corde dependet, quæ in
õnibus hominibus non inveniri certũ est, Ergo nec fortitudinem.

11. Verum Resp. ex fascic: controv. Eth. Sect. 2.
memb. 4. q. 7. limitando propos. Maj. præmissã sc. di-
stinctione inter *actum* & *potentiam*; hoc modo virtus mo-
ralis omni homini competit quoad potentiam non actũ
id est, Omnis homo posset fieri virtuosus, si legitime & debito modo in e-
am rem incumberet; inclinatio enim naturalis omni homini inest ad virtu-
tem capescendam; Quod autem *actu* omnes virtuosus non
sint, experientia plus satis, prob dolor, evincit. Neq;
minoris probatio officit. Quamvis enim negandum
non sit eos qui tali temperamento & constitutione cor-
poris præditi sunt ad fortitudinem aptiores esse; Fri-
gidioris tamen etiam temperaturæ homines ado-
mnẽ fortitudinem planẽ ineptos esse non sequitur. Et si
enim arma induere & hostem ferire omnes nequeant,
pos-

possunt tamen alia adversa & calamitates fortiter atq;
æq; animo perferre, & sic suo modo fortitudinē exercere.
12.

Neq; instantia quæ adferri solet contra limitationem Mai. prop: multum valet; *vanam* sc: atq; *frustraneam esse potentiam quæ nunquam reducitur in actum; Sed illa potentia in omnibus hominibus nunquam reducitur in actū* E.
Resp. Etsi vana sit (quodammodo non tamen per omnia) quoad individua & huic vel illum hominem, vana tamen propterea quoad totam (speciem esse non sequitur. Neq; omninō vanum est quod aliquem habet finem & usum: Sed potentia illa etiam in singulis hominibus suum habet finem, gloriam Dei & perfectionem hominis; imò inexcusabiles reddit eandem excollere negligentes: Ergo omnimodē vana non est.

13. Excipi adhuc potest; *Sed virtus tamen in sexus femineum cadere non videtur, cum ex supra allatâ probatione, 1b. 10. Tum quod à viro tanquam eidem propria denominatur, & τὸ τοῦ ἀνδρὸς ἀνδρεία sicuti nobis à Man; Manhaftig heet.* At resp: Denominationem hic à potiori heri, quòd in viros fortitudinis exercitiū magis quadret, ibiq; frequentius inveniatur; Mulieres tamen propterea planè & in totū nō excludūtur; Quod etiā exēpla Deborah, Judith, Semiramidis, Amazonum, Clæliæ romanæ &c: satis confirmant. Potissimum ū de bellicâ fortitudine sermo sit: Sin de aliis speciebus loquamur, fœminis etiam fortitudinem recte tribui, minus dubitationis habebit.

14. Quæritur 2. *An fortitudo magis consistat in audendo & pericula a grediendo quàm timendo & sibi cavendo? Et eo ipso etiam utrum magis in metuendo an confidendo sita sit? Adeoq; utrum extremorum seu horum vitiorum, timiditatis vel audaciæ fortitudini vicinior sit.* Quæ quæstiones re ipsâ fermè coincidunt. Pro timiditate hoc esse potest: *Qui timet sibi cavet, qui sibi cavet est prudens, qui prudens est virute pollet: Ergo qui timet virtute pollet.*

15. Respondetur autem ad hoc argumentum vel si simile quid afferatur; primam propositionem sortis illius, vel hanc enunciationem, *qui timet sibi caret*, simpliciter veram non esse, atque sic laborare fallacia à dicto secundum quid, ad dictum simpliciter: Alius enim est *timor moderatus* cum prudentiâ & circumspectione conjunctus qui laudabilis & virtuosus. Alius *immoderatus* & *viciosus*, qui nec cum prudentiâ est, nec laudabiles actiones admittit.

16. *Quaestio de objecto. 3. Anne Fortitudo circa omnia formidabilia, seu qua metum incutiunt occupetur?* Ex superioribus thes: 3. 4. 5. 6. hujus disp. sine ulla negotio deciditur.

17. *Quæri etiam solet & non sine causa potest: 4. An mors bellica sit proprium fortitudinis objectum?* Affirmativa svideri videtur, non tantum *authoritate Aristotelis, c. 6. lib. 3. Ethic. Nicom.* Verum etiam ratione atque argumentis hoc modo: *Omnis virtus versatur circa maximè arduum, difficilimum, pulcherrimum & laudatissimum.* Sed Fortitudo est virtus: Ergo. Maj. est clara. sunt enim ista inter communes omnium virtutum affectiones; Min: supra confirmatur: Jam autem *inter omnia terribilia mors*, humanitus loquendo, *terribilissimum est*, quâ in momento omnibus hujus vitæ bonis privamur, adeoque, *maximè arduum & difficile* objectum, cum cuncta viventia, mori renuant, vitam continuare desiderant: *pulcherrimum etiam atque laudatissimum* pro patriâ, pro aris & focus, pro rege & grege in acie fortiter occumbere. *Mors igitur bellica proprium est virtutis objectum.*

18. *Quamvis autem hæc ita haud absurdè dicantur: Respondemus tamen ex suprapositis, ubi plura terribilia*

etiam virtutis obiectum statuimus th. 6. non obfate: Distingvendum namq. inter obiectum proprium & adaequatum primariu & secundarium: proprium quidem est Fortitudinis obiectum mors bellica, alia liquidem virtutes eo modo circa illa non occupantur: Non est tamen adaequatum, namq. & circa alia quae metum iniiciant vel spe concitant, versetur. Deinde *primarium* quidem est & *principale* obiectum, quod *secundaria* & *minus* principalia minime excludit. Revocatur autem diversitas illa obiectorum ad unitatem seu unionem, quatenus sub *communi formali* comprehenduntur: quoad nimirum *terrorem* aut *fiduciam* involvunt.

19. In dubium quoq. vocari assolet *s. Anne etiam circa alia mortis genera seu species fortitudo versetur?* Utpote si quis in mari tempestatibus obruatur, vel alias suffocetur, incendio vel morbo succumbat & intereat. Ac pot. simum: *An etiam malefici mortem aliaq. supplicia intrepide adeuntes ac sustinentes, fortes appellari mereantur pro Actibus* ejusmodi ratio militat: *Quicumq. circa maxime terribilia fortiter ac intrepide versatur & mediocritatem servat, is fortis est. Atqui malefici & alij mortem contemnentes & aequo animo sustinentes fortiter sese gerunt & mediocritatem servant:* E. Maior est definitio fortitudinis: Minor etiā clara est: *Mediocritas enim in eo consistit ne nimium metumamus & doleamus ob id quod evitari non potest.*

20. Respondetur autem breviter ex antea allatis, Fortitudinem occupari suo modo etiam circa alia mortis genera, si quis naturaliter senio siue morbo extinguatur: siue igni, aqua, lapsu fortuito pereat; siue *violenter* a tyranno aut homicida trucidetur; *Minus tamen principaliter*, quia hic minor laus & honestas: (*nisi pro Dei*

Dei honore patiat uti mox dicemus) principaliter tamen & primario in bellicâ morte fortitudo elucet. Ad argumentum autem allatum respond. 1. Repetendo distinctionem inter *veram & apparentem fortitudinem*: hanc etiam latroni vel malefico intrepidè cruciatus subeunti tribui posse; illam minimè. 2. Limit. prop. mai. siquidem de vera fortitudine loquatur, ita ut fortiter & intrepidè circa terribilia versans *Laudabiliter etiam solus vel præcipuè honestatis gratiâ*; Quâ adhibitâ minor propositio corruit. Tales enim non honestatis sed turpitudinis gratiâ patiuntur. Conf. 1. Pet. 2. v. 20.

21. Quidnam igitur de sanctis Martyribus statuendum, qui pro confessione veri numinis & salvificæ religionis, acerbissimos cruciatus & mortem ipsam magno animo sustinuerunt. 6. *Anne & ipsi fortes dicendi?* Affir. Ubi cunq; enim invenitur verum fortitudinis objectum, internum & externum, & circa idem laudabilis mediocritas; ibi vera adest fortitudo; Atqui utrumq; hic inveniri in Martyribus manifestum est. E.

22. Objici tamen potest: *Nulla virtus coactè exercetur: Atqui hæc patientia coactè exercetur: E. non est virtus.* Major est clara, prout ex ijs quæ supra de actionibus hominum virtuosus in genere dicta sunt patet. Minor etiam, siquidem à tyrannis & nominis Christiani persecutoribus comprehensi, victi & adacti passi sunt. Resp. tamen Negando assumpt. idq; non sine ratione, prout exemplo *Danielis ejusq; sociorû, Dan. 3. septem fratrum Maccabæorum, 2. Maccab. 7.* Et ipsorum Apostolorum Act. 5.

v. 48. *Quod ipsum etiam Ignatius, Policarpus, Laurentius & alij comprobant.* Et Licinii tempore multos e Tyranni ministris, antea piorum tortoribus, Martyrum cætui sese spontè adiunxisse, & martyrii coronam reportasse testatur Basil. M. in concione sua Anno Christi

23. Quid verò de *di. Senece* seu *do. Porcia* statuendum; & *Nam violentas sibi ipsis manus inferentes & mortens, spontè confcscentes fortitudinis laudem mereantur?* 7. Sapè etiam quæritur. Adquam quæst: resp. Negando. Quanquam neq; hic objectiones desint. Et ut multa argumenta paucis verbis cõprehendamus, sic occini potest; *Quod ratione, prudentum & magnorum virorum exemplis non modò ex prophanis historijs, verùm etiam sacris, imò & dictis scripturae. S. probari potest, id planè non negandum; Atqui autohocheiriam esse licitam atq; honestam & fortitudinis speciem ratione, exemplis &c: probari potest E.* Tertium argumentum seu med: term: cum plura habeat met: bra, per partes enodandum & explicandum venit, ut assumpt: cõfirmetur; propof. enim major evidēs est. 1. igitur *ratione sic: Qui omnium terribilium terribilissimum contemnit & animose aggreditur est fortis. Et satius est semel moriendo omnium calamitatum finem facere quàm sæpè mori & affligi: Diu siquidem vivere est diu torqueri. Quin & propter vitandum scandalum & turpitudinem, ut Lucretia, vel desiderio melioris vitæ cum Cleombroto hancce depõere, honestissimum videtur.* 2. Exempla iam allata sunt, *Lucretia honestissima fæmina romanæ, quæ ob violatam à Tarquinio pudicitiam seipsam interemit: Cleombrotus perlecto Platonis libra de immortalitate anima, eandem ex hoc ergastulo dimittere festinavit: ut refert Cic. 1. Tusc. Seq; de muro præcipitem dedit. Addi possunt Zeno, Cleanthes, Anaxagoras, Cato, Scipio, Brutus, &c. Sicut 3. ex sacris Simson judic: 17. & Rhasis 2. Macc. 14. & 4. Scripturæ dicta, Jos. 23. v. 24. Mors vocatur via universæ carnis: Quæ igitur est via universæ carnis, i. e. omnium hominum, eam sponte ingredi licet. Et Eccl. 7. Melius*

est ire ad domum luctus quam ad domum conviviij; Sed domus mortis est domus luctus. Et Hebr. 13. v. 14. Non habemus hic manentem civitatem; *E. in illam que stabiliſ & permanens eſt quantocius commigrare licet.* Et Quod omni homini propositum ac constitutum est, id quamprimùm maturare fas est; *Sed homini constitutum eſt ſemel mori &c.*

24. Atqui respondetur 1. ad rationem, non satis esse aggredi terribilia animosè, nisi & fiat honestè. Neq; impiè morièdo calamitatum finis fit, sed initium prout ex verbo Dei constat. Nec moriendo delictum eluitur; si voluntariè admissum fuerit; sine voluntate autem nullum peccatum peragitur. Mortalitem verò sic exuere, ut deinceps in æternum moriendum sit periculosissimum atq; inhonestissimum est. 2. Exempla igitur prophana nihil probât. Et qui propter metum imminentium malorum seipsam interimit, mollis & pusillanimis est, non fortis. 3. Simsonis exemplum peculiare est, heroicum & typus Christi, quod temerè non imitandum; Rhafis verò ex libro apocrypho paganismum sapit. 4. Ad dicta S. script. Mors est via universæ carnis, quam tamen nisi vocato ingredi non licet. Domum luctus ingredi bonum est non facere; at qui se interimit, facit. Non habemus quidem hic manentem civitatem; Attamen stationem, ante tempus deserere integrum nos est. Et deniq; quod homini propositum ac constitutum est, *ſcilicet ſimpliciter & ſine ulteriori vocatione* id fas est maturare; utpote, ubi duo aut tres in meo non nomine congregati sunt, ero in medio eorum Matth. 18. v. 20. Sed propositum est homini mori se, cum Deus voluerit, non quando ipsi placet.

52. Autocheiriam autem ideo damnam⁹, quia verbo Dei s^oto sc. præcepto contrariatur, nec non iuri civili, naturæ & ipsi honestati, qui enim seipsum occidit, hominem occidit. At nemo est membrorum suorum Dominus, nedum animæ & vitæ. Cum hæc tamen limitatiōe; Ut qui vel in navali pugna navē quā vehitur, vel arcem in qua obsidetur, in manus hostium non sine magno horum emolumento, patriæ verò incommodo, indubitanter perventuram cernit, ignem pyrii pulveri injiciēs se suosq; propter publicam utilitatem devovet; quales etiam heroēs nostra patria genuit, suâ laude non defraudetur. Vid. Chemn. qui ad exemplum Samsonis respondet eum præterquam quod typus Christi fuerit; etiam publicam personam gessisse cui publica vindicta commissa ut hostes ulcisceretur. Hic igitur cū publica utilitas atq; honestas militent, virtutem adesse prorsus negandum non videtur. In alijs verò casibus quibuscunq; sibi ipsi vitam cripere nunquam honestum statuimus⁹.

26. Sed numne etiam mercenarij milites fortes dicendi?
2. In disceptationem venire solet. Affirmativa inde extrui potest, *Quòd competat etiam huic militari fortitudini vera fortitudinis definitio.* Deinde *Si mercedem honestè accipere possunt; E. & honestè pro eadem pugnare; Sed verum prius & posterius.* Proinde etiam hi honestatis gratia pugnant, & sic verè fortes non immeritò dicuntur. Respondetur tamen reassumendo supra citatam distinctiōem: inter *veram & apparentem fortitudinem*, hac insuper additâ monitiōe; inter apparentis fortitudinis species, quasdam ad veram propius accedere: Nec tam facile ab eadem distingvi: sicuti hac multo magis cum verâ fortitudine

convenit quàm *coacta* vel *iracunda* aut *stulta*. Exerce-
tur namq; etiam in defensionem patriæ & magistra-
tus, atq; fide datâ nititur. Proprie autem & strictè di-
cta *fortitudo vera non est*, dummodo mercedis magis
quàm honestatis causâ exerceatur; Quamvis enim
merces honesta esse possit, honestas tamen ipsa non est,
cum inter *abstractum* & *concretum* accuratè distingven-
dum fuerit. Sin verò etiam mercenarius miles potissi-
mum honestatis gratia militet, etiam si mercedem tan-
quam necessariam sustentationem acceperit, quin verè
fortis dici possit nihil prohibet. Ast quatenus mercenarii mili-
tes reip. utiles sint; ad politic. pertinet adeòq; in disp. de bello exprimitur.

27. Quid insuper de illis tenendum qui ex despera-
tione magno cum impetu in hostem ruunt ingentemq;
stragem faciunt, & non raro victoriam reportant, am-
bigi solet. 9. *Anne etiam desperabundi fortiter pugnautes ve-
rà fortitudine polleant?* Afferunt non paucis in locis histo-
rici ita Florus *Spartacum* simul cum socijs, eruptione fa-
cta cum circa angulum Brutium inclusus esset, *fortissimè*
dimicantem quasi imperatorè occisum esse, ait. Ita *Cati-
lina* cum suis, postquam vidit montibus atq; copijs hosti-
um sese clausum; teste Sallustio, optimum factu ratus in
tali re fortunam belli tentare pulcherrimâ morte conci-
dit: ut idem *Florus* author est. Et ipsum *Alexandrum*
M. abducendo naves necessariâ suis militibus fortitudinè
fecisse *Curtius* refert. *Neg. similia exempla nostro etiâ seculo* &
*atati desunt; ubi ad fortiter pugnandum extrema necessitas cœ-
git.* Interim tamen non, si quæstio de *verâ fortitudine*
intelligatur, negandam statuimus: *apparens enim sal-
tem & minus accuratè dicta fortitudo, coacta* sc. hic tan-
tummodo adest, prout ex superioribus satis constat.

e. 8. cum alijs. 10. *Utrum Fortitudo magis in subitū & inopinatis quàm expectatis periculis cernatur? Quod rectè affirmatur; Ea siquidem animi constantia quæ à perfectiori habitu dependet minus præparationis requirit. Obijci tamen potest: Omnis vere virtuosa actio fit cum deliberatione; sed ea quæ subitò & inexpectatò ingruunt sine deliberatione excipiuntur. Ergò circa illa non est virtuosa actio. Nedum magis quàm circa expectata.*

29. Responderi tamen potest negando minor: *prop. Nam utcumq; festinum & subitaneum est periculum nõ omnis tamen deliberatio abest, celerrimi quippe sunt animi motus.* Non ad eò quidem prolixam & operosam sicuti in prævisis haberi posse deliberationem fatendum; aliquam tamen adesse posse res ipsa loquitur. Quippe etiam *in arenâ sæpè consilium capiendum esse, proverbio monemur.* Ut & hoc addatur; deliberationem tum præcessisse cum habitum virtuosum fortis acquisiverat, seq; ad omnes casus præmunivit ac præparavit: quod etiã prudentia omnium virtutum oculus requirit.

30. Quæri adhuc solet. 11. *Num forti salvâ fortitudinis laude unquam fugere liceat? Regustata distinctione inter pericula quæ humanam sortem superant: de quibus minus potest esse dubij, & quæ humanis viribus sustineri queunt: si quæstio de hisce accipiatur, primâ fronte neganda videtur. Si quidem fugere & pericula nõ intolerabilia honestè aggredi opposita sunt: quorum alterutro posito alterum tolli necesse est. Si igitur talia pericula animosè aggredi semper licitum & honestum est, tum sequitur eum qui talia fugit & ex iisdem se subducit, non fortem sed timidum, turpem atq; inhonestum esse. Proinde & ulterius sic inferri potest. Quicquid directè pugnat cum officio viri for-*

vis, id ipsum nunquam licitum aut honestum erit: Atq̄ mala
tribus, quæ honestatis & publicæ utilitatis gratiâ adeunda veni-
unt, fugere, directe cum officio viri fortis pugnat: E. Eadem
ipsi fugere nunquam, &c: Utraq̄, præmissarum ex defini-
tione & naturâ fortitudinis satis elucet. Nec leve est hoc i-
psum argumentum.

31. Interim tamen altius pensitatis circumstantijs
(quæ in hominum actionibus & politicis negotijs omne ferunt
punctum) inspectoq̄; sine qui actionem dirigit, Non im-
merito concluditur: Fortem interdum licitè & honestè
etiam fugere posse, cum sc. per fugam & secessionem ac
retrocessum illius publicum bonum non retardatur aut
impeditur: Sed promovetur potius ac reparatur. Quod
si verò fugam, salus reip. & officij ratio non admittunt, forti-
tèr potius moriendum, quam vel unguem latum retro-
cedendum fuerit.

32. Ad arg. contrar. resp. i. Pericula honesta &
tolerabilia aggredi honestum & laudabile est, potissi-
mum ubi publica honestas id s'vadet. Quâ limitatione
adhibitâ, minor prop. seu assumpt. corrui. Sin autem
quis instet: Non esse facienda mala ut eveniant bona: Sed fu-
gere in bello & hastam abicere malum est: E. Resp. Ex dist.
inter malû simpliciter atq̄ absolute: & malum secundum quid.
Fugere simpliciter malum non est, sed secundum quid;
Quod ipsum ratione maioris mali, boni rationem
induit. Ita multi hostium furori, multitudini a-
lijsq̄; incommodis pro tempore cedentes, utilissimam
deinceps reip. operam navarunt. Quod historiæ cum
experientiâ testantur. Sic Varro apud Cannas: Antigonus; Hun-
niades ad Varnam fugientes ad meliora reip. tempora sese reservarunt. Qui
autem semel occidit: nullum deinceps hostem sternit.
conf. Fasc. controv. Eth. Sicil. 12.

33. *Quæstio etiam est hoc loco non inusitata; 12.
An fortitudo aliquando forti noceat?* Affirmativa primo in-
tuitu verior videtur: Siquidem per fortitudinem mul-
ti fortunarum omniū iacturam adeoq; & vitæ non raro
subeunt, ut in extremum discrimen adducuntur; Unde
talis exurgit ratiocinatio: *Quod fortem non modo alijs bo-
nis, verum etiam valetudine, membrīs corporis, & vitā ipsā non-
nunquam privat, illud ipsam interdum noxium & damnosum
est; Sed fortitudo fortem &c.* Dum nimirum persecutionibus se forti-
ter opponens, divitiis, patriæ; exiit, & morte demi aut in bello mulcta-
tur.

34. Firmiori tamen fundamento negativa nititur:
Nulla quippe virtus, virtuoso *per se & quā talis nocet*; At
fortitudo est virtus. E. Unde etiam satis patet, quid
ad objectionem respondendum; esse videlicet fallaci-
am *accidentis*: dum id quod fortitudini ex accidenti
competit, per se eidem tribuitur. Deinde responde-
tur, bonorum, patriæ, mēbrorum aut vitæ amissionem
forti minimè nocere: Sed cum coronā immarcescibili
propterea coronetur, in maximo lucro damna isthæc,
ut vulgo videntur, ponenda esse.

35. Tandem 12. & ultimo quæritur; *Anne etiam viri
fortis sit injuriam aliquando tolerare?* Affirmatur Quan-
quam obstare videtur. 1. *Quod fortis circa pericula solum-
modo honesta versetur: Atqui injuria non est res honesta, E. cir-
ca illam fortitudo nullatenus occupatur.* 2. *Quod est hominis
imbellis & imbecillus, id non est viri fortis: Sed injurias tolerare
est hominis imbellis & imbecillus. E.* Verum resp. Ad prio-
ris arg. assump. Injuriam dupliciter considerari posse,
nimirum vel relatione ad injuriantem vel injuria affe-
ctum; esse a. rem inhonestam *ratione inferentis*: ratione au-
tem patientis & sustinentis non semper: & tum à forti
etiam

etiam, ferentibus ita circumstantijs, & svadente recta
ratione pulchrè perferri imò contemni posse. Ad
2d. resp. *eadem minorem propositionem non esse simpliciter verã;*
Namq; Moses David & Salvator CHRISTUS, absq; dubio fortes fuerunt, iniu-
rias tamen tolerarunt. Quinimo togata fortitudo, non raro in patienter
ferendis convitijs, quod Socratis exemplum demonstrat, sita est.

36. Quærunthic alij: *An bella Christianis licita?* Sed
ad casus conscientiz & theolog: hoc pertinet. *An du-
ella illicita & prohibenda?* Quæ politica quæstio est. *An
verò honestum sit provocatorem agere, vel in comparando, se
quis provocetur, promptum se exhibere?* Ethicè quæri po-
test. At ex suprapositis fundamentis facilè deciditur.
Scilicet ubi nulla honestas, nedum publica utilitas ibi
nulla virtus. At regeris: *honestum est famam tueri, quam
qui negligit crudelis est. Nam honor seu fama & vita pari pas-
su ambulant.* Sed stultè, Fama enim Scornatibus & inju-
riosis verbis non læditur: verùm talia evomens suam
prodit insaniam. Posito autem graviores esse injuri-
as, iisdem per legitimos tramites & ope magistratus oc-
currere fas est: *Nisi contra mandatum CHRISTI: Gladi-
um sumere, quis non exhorrescat.* Patet proinde, verè fortes non
esse qui periculis inconsideratè sese exponunt; Nedum Trafones & iacta-
bundos, qui in symposijs vel cauponâ cum totâ cohorte sese congregi posse
gloriantur; Et tamen si sobrii vel unicum in campo militari habitu occur-
rentem advertant, caligæ præ timore ad talos usq; demittantur: Neq; ex
impatencia mortem oppetentes vel gravia mala adeuntes; Sed eos ad
fortitudinis laudem solos assurgere qui honesta & pu-
blicè utilia pericula magno animo aggrediuntur
& constanter sustinent, sive id bello sive pace contin-
gat. Nam privata etiam fortitudo, non modo exemplo, quin etiam ob
tranquillitatem consequentem publicè conducit. Ethæc de fortitudine hæc
vice dicta sunt.

DE antiquitate atq; origine gentium Gothiæ & Sveciæ ex fide historicorum nostrorum, non magis quàm de aliorum populorum, juxta eorundem traditionem, est dubitandum. Nihil igitur est quòd quis ex ingenio suo & affectu historijs demat vel addat fidem. *Eccur enim non aequè nostro Jordanis, Ablabio, Erico Upsaliensi, Johanni Magno Sc quàm aliorum VVimphelingo, Hunibaldo, VViti-chindo Sc. vel Huberto, Ruberto, Gilio, de rebus notis Sc domesticis testimonium perhibentibus credendum? Quare fidem quam sibi suisq; haberi volunt, alijs detrahant? Nec vel ipsa Germania antiquiorem aut certiore vetustatis suæ Historiæ auctorem quam ipsū Tacitū laudare potest. Quæ tamè in libello de moribus Germanorum; non minus sed vel maxime de Svecis Gothisq; loqui res ipsa, leges, natura populū geniūq; Sc vita ipsa demonstrant. Quinimò ipsemet initio ad ea quæ oceanus ambit historiā se porrigere indicat. Et ad finem Suiarum i. e. Suecorum Sitorum i. e. Gothorum Sc Fennorum mentionem luculentissimam inijcit. Quapropter itaq; patriam historiæ originem Sc antiquitatem gentis ex annalibus patrijs veterumq; monumentis ex omni angulo erutis cōquisitam, ut loquitur Joh. M. adeoq; aliorum gravissimorum historicorum calculo comprobata sine fronte*

Et tam audacter elevare nonnulli haud dubitant?

Exterorum fidei, etiam eorum qui accuratissimi haberi volunt, quantum scribendum, exemplo non uno tantum aut paucis solum ostendi posset. Ex infinita multitudine obiter hae sunt: Bodinus de Meth. Hist. c. 9. ex Plin. asserit sinum magnum interioris Gothiae Boding ab incolis appellari; quod fallum esse omnes novimus; Nam Bothnicum sinum intelligit, qui nobis non Boding sed Botnen appellatur. Et nuperrimè Johannes Ludovicus Godfridus in sua Archæologia Cosmica, quam indubis & immoris niti fundamentis in limine asseverat, de regno Suec: agens catalogum regum Suec: contra fidem annalium in dubium vocat, ipse longè futiliorib. fulcimentis stabilitus; permulta pro verissimis asserit, tum quæ politica administrationem, tum ecclesiasticam & religionis negocia; quæ vel rustici falsissima esse novimus. Dicit 12. tantum esse regn. Senatores; Arces & munitissima loca enumeraturus non munita inserit, munitiora excludit: In Gothiâ neminem capitaneum aut Magistrum equitum fieri ait nisi genere nobilem. In iure succ: usurarum ne mentionem quidem iniici: Svecos metallicam rem non intelligere, in provinciis Sudermannia & Vermelandiâ sub P. pe Carolo postea R. eius nominis IX. calvinianam religionem viguisse asserit, & similia quàm plurima; Quæ quàm manifestè falsa quilibet in patria non flospes palpare poterit. **Ante** igitur exoticis plus quàm indigenis historicis de rebus nostris tribuendum.

2. Sueciam, Gothiam & Fenningiâ prius quàm alia australiora septentrionis loca inhabitata fuisse, non tantum Historicorum autoritate, sed etiâ ipsius Taciti ratiocinatione comprobari potest.

Sic enim loquitur: **Quis** Asiâ Africa aut Italia relicta Germaniam peteres, inferrem te terris, asperâ cælo, tristem cultu aspectuq. nisi patria sit? **Idem** de borealioribus regionibus respectu meridionalium dici posse quis non videt? Deus proinde ac provida rerum parens *natura* sic disposuerunt ut omnium primò hi tractus inhabitarentur, ne in perpetuum inculti & incolis vacui manerent. Ut jam de discursu à **justino lib. 2. pro Schytarum antiquitate contra Aegyptios** introducto nihil dicamus, qui haud leviori ratione ad nostras regiones accommodari potest. Sed de hisce satis. Non enim ignoramus nullam gentem, solis exceptis Chaldaeis, antiquitatem suam ex indubiis & omnem exceptionem declinantibus fundamentis absolute demonstrare posse.